

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

2ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της την 16^η Μαΐου 2025 με την εξής σύνθεση:
Κωνσταντίνος Τόλης, Πρόεδρος, Δήμητρα Λιαροστάθη - Εισηγήτρια και
Χρήστος Σώκος, Μέλη.

Για να εξετάσει την προδικαστική προσφυγή με ημερομηνία 08.04.2025
και Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. 555/10.04.2025 του
οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (εφεξής η «προσφεύγουσα»), που
εδρεύει στη ... αριθμ. ... , όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Κατά του «...» (εφεξής η «αναθέτουσα αρχή»), που εδρεύει στην ... οδός
... αριθμ. ... αριθμ. ... όπως νόμιμα εκπροσωπείται και ειδικότερα κατά της υπ'
αριθμ. πρωτ. ... απόφασης της αναθέτουσας αρχής, καθ' ο μέρος
προσβάλλεται με την ως άνω ασκηθείσα προσφυγή. Στην ως άνω απόφαση
ενσωματώνεται και η υπ' αριθμ. πρωτ. ... απόφαση της αναθέτουσας αρχής,
με την οποία αναδείχθηκε προσωρινή ανάδοχος της υπό κρίση σύμβασης ο
οικονομικός φορέας «...» (εφεξής η «προσβαλλόμενη»).

Με την προδικαστική της προσφυγή η προσφεύγουσα ζητά την
ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης κατά το μέρος που με αυτή έγινε
δεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» και
κατακυρώθηκε στην τελευταία ο διαγωνισμός της αναθέτουσας αρχής (εφεξής
η «οριστική ανάδοχος») για την «...».

Η συζήτηση άρχισε, αφού το Κλιμάκιο άκουσε την Εισηγήτρια.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής, έχει καταβληθεί το νόμιμο
παράβολο, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017,
ποσού 818,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ... και την εκτύπωση

Αριθμός απόφασης: 823/2025

από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΟ»).

2. Επειδή, με τη με αριθμ. πρωτ. ... διακήρυξη της αναθέτουσας αρχής προκηρύχθηκε δημόσιος ανοικτός διεθνής διαγωνισμός άνω των ορίων με αντικείμενο την «...», με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής, συνολικής εκτιμώμενης αξίας 163.500,00,00 € πλέον Φ.Π.Α. 24%. Ο συγκεκριμένος διαγωνισμός αναρτήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) στις 24.05.2024 με μοναδικό αριθμό Α.Δ.Α.Μ. ... 2024-11-07, καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο επίμαχος διαγωνισμός έλαβε συστημικό αριθμό ...

3. Επειδή, στον επίδικο διαγωνισμό συμμετείχαν υποβάλλοντας προσφορά οι δύο (2) ως άνω οικονομικοί φορείς, δηλαδή η προσφεύγουσα και η οριστική ανάδοχος. Με το υπ' αριθμ. πρωτ. ... πρακτικό της η επιτροπή διαγωνισμού εισηγήθηκε την αποδοχή των προσφορών αμφοτέρων των οικονομικών φορέων όσον αφορά τα δικαιολογητικά συμμετοχής, την τεχνική αλλά και οικονομική προσφορά αυτών, καθώς και την κατακύρωση του διαγωνισμού στην οριστική ανάδοχο. Το ανωτέρω πρακτικό εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ. ... απόφαση της αναθέτουσας αρχής, με την οποία αποφασίστηκε και η κλήση του ως άνω οριστικού αναδόχου για την υποβολή δικαιολογητικών κατακύρωσης. Περαιτέρω, με το υπ' αριθμ. πρωτ. ... πρακτικό της η επιτροπή διαγωνισμού, κατόπιν σχετικού ελέγχου των υποβληθέντων δικαιολογητικών κατακύρωσης, εισηγήθηκε την οριστική κατακύρωση του επίδικου διαγωνισμού στην οριστική ανάδοχο, αντί του συνολικού ποσού των 134.269,58€. Το εν λόγω πρακτικό εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ. ... απόφαση της αναθέτουσας αρχής και ήδη προσβαλλόμενη με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή, με την οποία αποφασίστηκε η οριστική κατακύρωση του επίδικου διαγωνισμού στην οριστική ανάδοχο. Κατά της τελευταίας αυτής προσβαλλόμενης απόφασης, στην οποία ενσωματώνεται και η προαναφερθείσα προγενέστερη απόφαση της αναθέτουσας αρχής (άρθρο 100 παρ. 2 περ. γ' εδ. δ' ν. 4412/2016) ως τελευταία πράξη της σύνθετης διοικητικής ενέργειας ανάθεσης της δημόσιας σύμβασης (ΕΑΔΗΣΥ 1121/2023 σκ. 3), στρέφεται με την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή η προσφεύγουσα και ζητά την ακύρωσή της, κατά το μέρος που με αυτή έγινε δεκτή η προσφορά της οριστικής αναδόχου και κατακυρώθηκε σε αυτή ο επίδικος διαγωνισμός.

Αριθμός απόφασης: 823/2025

4. Επειδή, η επίμαχη διαγωνιστική διαδικασία, ως εκ του αντικειμένου της, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης χωρίς ΦΠΑ, αλλά και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας ανάθεσης, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του ν. 4412/2016, η δε Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή, είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

5. Επειδή, όπως προκύπτει από τα μηνύματα που έχουν αναρτηθεί μέσω του συνδέσμου «Επικοινωνία» στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα, αφού η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στους συμμετέχοντες την 31.03.2025 και η προσφυγή κατατέθηκε στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στις 08.04.2025, δηλαδή εντός της προβλεπόμενης δεκαήμερης προθεσμίας από την ως άνω κοινοποίηση, ενώ επίσης ασκήθηκε με την χρήση του τυποποιημένου εντύπου του παραρτήματος Ι του π.δ. 39/2017.

6. Επειδή, η προσφεύγουσα ως συμμετέχουσα στην επίδικη διαγωνιστική διαδικασία, θεμελιώνει κατ' αρχήν πρόδηλο έννομο συμφέρον, κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων 346 παρ. 1 και 360 του ν. 4412/2016, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή κατά της προσβαλλόμενης απόφασης της αναθέτουσας αρχής, με την οποία ο επίδικος διαγωνισμός κατακυρώθηκε στην οριστική ανάδοχο. Περαιτέρω, ως ζημία, στην οποία θεμελιώνεται κατ' άρθρο 346 παρ. 1 του ν. 4412/2016 το έννομο συμφέρον του οικονομικού φορέα προς άσκηση της προδικαστικής προσφυγής, νοείται και η ζημία από την παράνομη, κατά τους ισχυρισμούς του ενδιαφερομένου, συμμετοχή τρίτου στον διαγωνισμό και ειδικότερα, η ζημία, η οποία συνδέεται με πράξη της αναθέτουσας αρχής περί αξιολόγησης τεχνικής προσφοράς μη παραδεκτής, την οποία ευλόγως επιδιώκει να αποκλείσει η προσφεύγουσα (πρβλ. ΕΑ ΣτΕ 1216/2006, σκ. 5, 92/2000, σκ. 6, ΑΕΠΠ 200/2021, σκ. 14), προσδοκώντας να κατακυρωθεί σε αυτή ο επίμαχος διαγωνισμός. Ενόψει τούτων, παραδεκτώς και με πρόδηλο έννομο συμφέρον η προσφεύγουσα βάλλει κατά της αποδοχής της προσφοράς του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...», στον οποίο κατακυρώθηκε ο επίδικος διαγωνισμός, επιδιώκοντας ευλόγως την απόρριψή της και την ανάληψη της σύμβασης, σε περίπτωση αποδοχής της προσφυγής της, ως μόνης πλέον παραδεκτώς συμμετέχουσας.

7. Επειδή, εκπροθέσμως η αναθέτουσα αρχή, διά του με αριθμ. πρωτ. ... εγγράφου της, διατυπώνει τις απόψεις της επί της ανωτέρω προσφυγής. Και τούτο διότι αυτές αναρτήθηκαν στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στο

Αριθμός απόφασης: 823/2025

ΕΣΗΔΗΣ μετά το πέρας της αποκλειστικής δεκαπενθήμερης προθεσμίας από την ημερομηνία κατάθεσης της υπό κρίση προσφυγής (άρθρο 365 παρ. 1 περ. β' του ν. 4412/2016), η οποία κατατέθηκε στις 08.04.2025. Με τα ανωτέρω δεδομένα, η δεκαπενθήμερη αποκλειστική προθεσμία ανάρτησης των απόψεων της αναθέτουσας αρχής εξέπνευσε στις 23.04.2025 και ημέρα Τετάρτη του Πάσχα, η οποία δεν εντάσσεται στις εξαιρετέες ημέρες. Συνεπώς, οι απόψεις της αναθέτουσας αρχής, οι οποίες αναρτήθηκαν στο ΕΣΗΔΗΣ και εστάλησαν στην ΕΑΔΗΣΥ στις 24.04.2025, δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη από το παρόν Κλιμάκιο, ως εκπροθέσμως κατατεθείσες (ΕΑΔΗΣΥ 780/2023 σκ. 4).

8. Επειδή, ως εκ των ανωτέρω, η ασκηθείσα προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του παρόντος Κλιμακίου της ΕΑΔΗΣΥ, δυνάμει της υπ' αριθμ. 636/2025 πράξης του Προέδρου του, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 346 και 360 του ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν και του άρθρου 3 του π.δ. 39/2017, είναι τύποις παραδεκτή και πρέπει να εξεταστεί στην ουσία της.

9. Επειδή, με τον **μόνο λόγο της προσφυγής** της, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι μη νομίμως με την προσβαλλόμενη απόφαση της αναθέτουσας αρχής έγινε δεκτή η προσφορά της οριστικής αναδόχου, ενόψει του ότι αυτή παραβιάζει την ... νομοθεσία, καθότι το ... έχει υπολογιστεί σε ύψος χαμηλότερο του νομίμου, ήτοι χωρίς να έχει γίνει υπολογισμός των προσαυξήσεων λόγω ... και χωρίς να έχει γίνει υπολογισμός των ... Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 18 παρ. 1 και 2 του ν. 4412/2016 (άρθρο 18 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ): «1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης. [...] 2. Κατά την εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων, οι οικονομικοί φορείς τηρούν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α'. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς

τους».

10. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 91 παρ. 1 του ν. 4412/2016: «1. Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά: α) Η οποία αποκλίνει από τα άρθρα 92 έως 100, και 102 έως 104 ή υποβλήθηκε κατά παράβαση των απαράβατων όρων περί σύνταξης και υποβολής της προσφοράς, όπως οι όροι αυτοί ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης. β) Η οποία περιέχει ατέλειες, ελλείψεις, ασάφειες ή σφάλματα, εφόσον αυτά δεν επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση ή, εφόσον επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση, δεν έχουν αποκατασταθεί κατά την αποσαφήνιση και τη συμπλήρωση της, σύμφωνα με το άρθρο 102». Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 27 της με αρ. 25058/29.3.2024 Υ.Α. (Β' 1974): «α) Για τους υπαλλήλους ο κατώτατος μισθός ορίζεται στα οκτακόσια τριάντα ευρώ (830,00 €). β) Για τους εργατοτεχνίτες το κατώτατο ημερομίσθιο ορίζεται σε τριάντα επτά ευρώ και επτά λεπτά (37,07 €). Η απόφαση αυτή ισχύει από 1 Απριλίου 2024».

11. Επειδή, με το άρθρο 1 της υπ' αριθμ. 39/2004 Διαιτητικής Απόφασης «Για τους όρους αμοιβής εργασίας των Εργαζομένων τους Επιχειρήσεις ... τους χώρες», που κατέστη υποχρεωτική με την ΥΑ 13129/19.10.2004 (ΦΕΚ Β 1643/5.11.2004): «1. Στην παρούσα υπάγονται οι εργαζόμενοι με σχέση εξαρτημένης εργασίας που απασχολούνται σε επιχειρήσεις ... που δραστηριοποιούνται τους χώρους [...] καθαρισμού κτιρίων και χώρων [...] (προσωπικό καθαριότητας -εισπράκτορες αποθηκάριοι -κλητήρες -διανομείς)[...]». Ενώ σύμφωνα με το άρθρο 4 αυτής: «Καθιερώνεται για τους εργαζόμενους που υπάγονται στη ρύθμιση αυτή εβδομαδιαία εργασία πέντε ημερών, δώρου ημερησίας απασχόλησης και 40 ωρών εβδομαδιαίας εργασίας [...]».

12. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 211 του ΠΔ 80/2022: «1. α) Κάθε εργαζόμενος από την έναρξη της εργασίας του σε υπόχρεη επιχείρηση και μέχρι τη συμπλήρωση δώδεκα (12) μηνών συνεχούς απασχόλησης, δικαιούται να λάβει ποσοστό της ετήσιας κανονικής άδειας με αποδοχές κατ' αναλογία με τον χρόνο εργασίας που έχει συμπληρώσει στην ίδια υπόχρεη επιχείρηση. Το ποσοστό αυτό υπολογίζεται με βάση ετήσια άδεια εικοσιτεσσάρων εργάσιμων ημερών ή αν στην επιχείρηση εφαρμόζεται σύστημα πενθήμερης εβδομαδιαίας εργασίας, είκοσι (20) εργάσιμων ημερών, χωρίς να υπολογίζεται σε αυτές η ημέρα της εβδομάδας κατά την οποία δεν απασχολούνται οι εργαζόμενοι λόγω

Αριθμός απόφασης: 823/2025

του εφαρμοζόμενου συστήματος εργασίας. β) Ο εργοδότης υποχρεούται μέχρι τη λήξη του πρώτου ημερολογιακού έτους, εντός του οποίου προσελήφθη ο εργαζόμενος να χορηγεί σε αυτόν την παραπάνω αναλογία της κανονικής άδειας. Κατά το δεύτερο ημερολογιακό έτος, ο εργαζόμενος δικαιούται να λάβει την ετήσια κανονική άδεια με αποδοχές, η οποία αναλογεί στον χρόνο απασχόλησής του στην υπόχρεη επιχείρηση και υπολογίζεται σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της περ. α'. Η άδεια αυτή επαυξάνεται κατά μία (1) εργάσιμη ημέρα για κάθε έτος απασχόλησης επιπλέον του πρώτου μέχρι τις είκοσι έξι (26) εργάσιμες ημέρες ή μέχρι και τις είκοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες αν στην επιχείρηση εφαρμόζεται σύστημα πενθήμερης εβδομαδιαίας εργασίας. Για καθένα από τα επόμενα ημερολογιακά έτη, ο εργαζόμενος δικαιούται να λάβει από την 1η Ιανουαρίου εκάστου έτους, την κανονική ετήσια άδεια με αποδοχές, η οποία υπολογίζεται σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο. Η ετήσια άδεια με αποδοχές, καθώς και το επίδομα αδείας, εκτός από τις διατάξεις του νόμου αυτού διέπονται και από τις λοιπές συναφείς διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας». Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 213 του ΠΔ 80/2022: «Οι εργαζόμενοι που απασχολούνται με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου σε οποιονδήποτε εργοδότη δικαιούνται κάθε έτος επίδομα αδείας ίσο με το σύνολο των αποδοχών των ημερών άδειας ανάπαυσης με αποδοχές, που καθορίζονται από τα άρθρα 212 - 213 ή από άλλες διατάξεις και τις οποίες δικαιούται κάθε εργαζόμενος, με τον περιορισμό ότι το επίδομα αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει τις αποδοχές ενός 15ημέρου για τους αμειβόμενους με μηνιαίο μισθό και 13 εργάσιμων ημερών για τους αμειβόμενους με ημερομίσθιο ή κατά μονάδα εργασίας ή με ποσοστά ή με άλλο τρόπο. Το ως άνω επίδομα καταβάλλεται μαζί με τις αποδοχές της άδειας ανάπαυσης του εργαζομένου [...]». Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 136 του ως άνω ΠΔ: «1. Όλοι οι εργαζόμενοι που αμείβονται με μισθό ή με ημερομίσθιο, δικαιούνται από τους πάσης φύσεως εργοδότες τους: α) Επίδομα εορτών Χριστουγέννων, ίσο με ένα μηνιαίο μισθό για τους αμειβόμενους με μισθό και με 25 ημερομίσθια για τους αμειβόμενους με ημερομίσθιο και β) Επίδομα εορτών Πάσχα, ίσο με μισό μηνιαίο μισθό για τους αμειβόμενους με μισθό και με 15 ημερομίσθια για τους αμειβόμενους με ημερομίσθιο. 2. Τα ανωτέρω επιδόματα καταβάλλονται στο ακέραιο εφόσον η σχέση εργασίας των εργαζομένων με τον υπόχρεο εργοδότη διήρκεσε ολόκληρη τη χρονική περίοδο, στην περίπτωση του επιδόματος εορτών Πάσχα από 1 Ιανουαρίου μέχρι 30 Απριλίου και στην περίπτωση του επιδόματος εορτών Χριστουγέννων από 1 Μαΐου μέχρι 31 Δεκεμβρίου κάθε χρόνου. 3. Από

Αριθμός απόφασης: 823/2025

τους ανωτέρω εργαζομένους, εκείνοι που η σχέση εργασίας τους με τον υπόχρεο στην καταβολή του επιδόματος εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα εργοδότη δεν διήρκησε ολόκληρο το ανωτέρω χρονικό διάστημα, δικαιούνται: α) Ως επίδομα εορτών Χριστουγέννων ποσό ίσο με 2/25 του μηνιαίου μισθού ή δύο (2) ημερομίσθια, ανάλογα με τον συμφωνημένο τρόπο αμοιβής, για κάθε δεκα-εννεάημερο χρονικό διάστημα διάρκειας της εργασιακής τους σχέσης, και β) Ως επίδομα εορτών Πάσχα ποσό ίσο με το 1/15 του μισού μηνιαίου μισθού ή ένα ημερομίσθιο, ανάλογα με τον συμφωνημένο τρόπο αμοιβής, για κάθε δήμερο χρονικό διάστημα διάρκειας της εργασιακής τους σχέσης, μέσα στις χρονικές περιόδους που αναφέρονται στην παρ. 2 του παρόντος άρθρου. Για χρονικό διάστημα μικρότερο του 19 ημέρου ή του 8ημέρου, αντίστοιχα, δικαιούνται ανάλογο κλάσμα [...]. Στο δε άρθρο 193 του ως άνω πδ ορίζεται ότι: «1. Καθορίζονται ως ημέρες υποχρεωτικής αργίας, για όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες γενικά, οι οποίες αργούν κατά τις Κυριακές και τις ημέρες αργίας, οι ακόλουθες: α) Η 1η Ιανουαρίου. β) Η εορτή των Θεοφανίων (6η Ιανουαρίου). γ) Η 25η Μαρτίου. δ) Η Δευτέρα του Πάσχα. ε) Η 1η Μαΐου. στ) Η εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (15η Αυγούστου). ζ) Η 28η Οκτωβρίου. η) Η εορτή της Γεννήσεως του Χριστού (25η Δεκεμβρίου). θ) Η 26η Δεκεμβρίου», ενώ σύμφωνα με το άρθρο 209: «Οι εργαζόμενοι που απασχολούνται τις Κυριακές και στις εορτές που αναφέρονται παρακάτω δικαιούνται, ανεξαρτήτως του κύρους της συμφωνίας για την απασχόληση αυτή και των άλλων ενδεχόμενων συνεπειών, την προσαύξηση 75% που προβλέπεται από την υπ' αρ. 8900/1946 Κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, όπως αυτή ερμηνεύθηκε αυθεντικά με την υπ' αρ. 25825/1951 απόφαση των ιδίων Υπουργών, σύμφωνα με όσα ορίζουν οι εν λόγω αποφάσεις, όπως αυτές ισχύουν σήμερα. 2. Ως εξαιρέσιμες γιορτές κατά τις οποίες παρέχεται η ανωτέρω προσαύξηση νοούνται: α) η της 25ης Μαρτίου, β) η της Δευτέρας του Πάσχα, γ) η της 1ης Μαΐου, δ) η της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (15η Αυγούστου), ε) η της 28ης Οκτωβρίου, στ) η της Γεννήσεως του Χριστού (25 Δεκεμβρίου), ζ) η της 26ης Δεκεμβρίου, η) η της 1ης Ιανουαρίου και θ) η της εορτής των Θεοφανίων (6η Ιανουαρίου). 3. Στους εργαζομένους που αμείβονται με ημερομίσθιο, οι οποίοι δεν απασχολήθηκαν για λόγους που δεν οφείλονται σε εκείνους κατά τις ημέρες της παρ. 2, καταβάλλεται για κάθε μία από αυτές ποσό ίσο με το ημερομίσθιό τους, χωρίς προσαύξηση». Κατά το άρθρο 143: «1. Στους εργαζομένους κάθε φύσεως (υπαλλήλους, υπηρέτες και εργατοτεχνίτες) των

Αριθμός απόφασης: 823/2025

επιχειρήσεων και εργασιών εν γένει συνεχούς ή μη λειτουργίας, όποτε απασχολούνται από τις 22:00 μέχρι τις 06:00, καταβάλλονται οι νόμιμες αποδοχές που ισχύουν κάθε φορά, προσαυξημένες κατά 25%. Την προσαύξηση αυτή δικαιούνται όλοι οι εργαζόμενοι ανεξάρτητα από την ιδιότητα με την οποία υπηρετούν και από την κατά μόνιμο ή μη τρόπο απασχόλησή τους κατά τις ως άνω ώρες. 2. Οι εργαζόμενοι που, λόγω της φύσης της εργασίας τους, παρέχουν αυτήν αποκλειστικά κατά τις νυκτερινές ώρες, δεν δικαιούνται το επίδομα νυκτερινής εργασίας μόνο εάν οι καταβαλλόμενες σε αυτούς αποδοχές είναι τουλάχιστον κατά ποσοστό 25% προσαυξημένες σε σχέση με τα ελάχιστα όρια που προβλέπονται από τις οικείες διατάξεις. Αν η ανωτέρω αύξηση είναι μικρότερη του 25%, καταβάλλεται η μικρότερη διαφορά που προκύπτει. 3. Η προσαύξηση υπολογίζεται πάντοτε στα υποχρεωτικά ελάχιστα όρια μισθών και ημερομισθίων που έχουν θεσπιστεί, δεν συμψηφίζεται με τις τυχόν ανώτερες καταβαλλόμενες αποδοχές και μειώνεται αναλόγως, σε περίπτωση απασχόλησης λιγότερης από το κανονικό ωράριο».

13. Επειδή, σύμφωνα με το Μέρος Α2 της επίδικης διακήρυξης «Αντικείμενο της παρούσας διακήρυξης είναι η ... Οι ανάγκες προσδιορίζονται ως εξής: • ... θα προσδιοριστούν από τον ανάδοχο σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας. Το αναλυτικό χρονοδιάγραμμα ... αφορά ... Οι προσφορές που θα υποβληθούν με διαφορετικό ... π.χ. με πρόβλεψη ... , θα απορρίπτονται ως μη κανονικές και ο προσφέρων οικονομικός φορέας θα αποκλείεται από την διαδικασία. Η σύμβαση μπορεί να παραταθεί κατά μέγιστον κατά δεκαοκτώ (18) μήνες αν η αναθέτουσα αποφασίσει να ασκηθεί το δικαίωμα της προαίρεσης κατά τα ανωτέρω οριζόμενα». Σύμφωνα δε με το άρθρ. 1.7 της διακήρυξης «Οι οικονομικοί φορείς δεσμεύονται ότι: α) τηρούν και θα εξακολουθήσουν να τηρούν κατά την εκτέλεση της σύμβασης, εφόσον επιλεγούν, τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπιστεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους ...».

Αριθμός απόφασης: 823/2025

14. Επειδή, σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας, που διέπει το σύνολο της διοικητικής δράσης, κάθε διακήρυξη δημόσιου διαγωνισμού πρέπει, ακόμη και αν ελλείπει σχετική ρήτρα, να ερμηνεύεται ως επιβάλλουσα στους οικονομικούς φορείς να τηρούν, κατά τη διαμόρφωση της προσφοράς τους, τις κείμενες διατάξεις, μεταξύ των οποίων προέχουσα θέση έχουν οι διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας και της νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφάλισης (ΕΑ ΣτΕ 1351/2010, 1100/2010, 58/2009, 840/2008).

15. Επειδή, όπως έχει κριθεί νομολογιακώς, ο εσφαλμένος τρόπος υπολογισμού του εργατικού κόστους που έχει ως αποτέλεσμα αυτό να υπολείπεται του ελάχιστου νόμιμου εργατικού κόστους, δεν συνιστά διαφορετική μεθοδολογία κατάστρωσης της οικονομικής προσφοράς, αλλά ουσιώδη πλημμέλεια αυτής που παραβιάζει τους όρους της διακήρυξης και της εργατικής νομοθεσίας προς βλάβη των εργασιακών δικαιωμάτων των εργαζομένων, επαγόμενη το απαράδεκτο αυτής. Η συγκεκριμένη ουσιώδης πλημμέλεια δεν μπορεί να θεραπευτεί εκ των υστέρων με αναπομπή της υπόθεσης στην αναθέτουσα αρχή προκειμένου να παρασχεθούν εξηγήσεις, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η αναθέτουσα αρχή έχει, σύμφωνα με ρητό όρο της διακήρυξης, δέσμια αρμοδιότητα να απορρίψει ως απαράδεκτη την προσφορά που παρουσιάζει την ως άνω πλημμέλεια (ΔεφΚομ 35/2024 σκ. 16).

16. Επειδή, από τον συνδυασμό των ανωτέρω νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων και της προπαρατεθείσας νομολογίας συνάγεται ότι η τήρηση της νομιμότητας, ιδίως στους τομείς του εργατικού, του κοινωνικοασφαλιστικού και του περιβαλλοντικού δικαίου, αποτελεί αυτονόητο όρο του παραδεκτού των υποβαλλόμενων από τους οικονομικούς φορείς προσφορών. Τούτο έχει την έννοια ότι οι αναθέτουσες αρχές δεν «υποχρεούνται» κατά τη διατύπωση των κανονιστικών διατάξεων των διαγωνισμών που θεσπίζουν να «επαναλαμβάνουν» τον αυτονόητο όρο της τήρησης της νομιμότητας από τους οικονομικούς φορείς κατά την διαμόρφωση της προσφοράς τους, ως επί ποινή αποκλεισμού όρο, δεδομένης της προαναφερθείσας υποχρέωσης της διοίκησης εν γένει να συμμορφώνεται προς τη θεμελιώδη αρχή της νομιμότητας και να ελέγχει αυτεπαγγέλτως την τήρηση αυτής και από τους ενδιαφερόμενους διαγωνιζόμενους, που υποβάλλουν προσφορές για την ανάληψη δημοσίων συμβάσεων, πολλώ μάλλον εν προκειμένω που η τήρηση των ανωτέρω σαφώς προβλέπεται από την διακήρυξη (άρθ. 1.7. αυτής). Συναφώς, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να προβαίνει

Αριθμός απόφασης: 823/2025

κατά δέσμια αρμοδιότητα στην απόρριψη προσφοράς που παραβιάζει διατάξεις του αναγκαστικού δικαίου, όπως ιδίως του εργατικού και του κοινωνικοασφαλιστικού δικαίου που κατοχυρώνουν δικαιώματα υπέρ των ιδιωτών, πράξη η οποία όχι απλώς δεν αντιβαίνει στις θεμελιώδεις αρχές της διαφάνειας και της τυπικότητας των διαγωνισμών, αλλά αντίθετα επιβάλλεται από αυτές.

17. Επειδή, ιδίως στις περιπτώσεις των διακηρύξεων που αφορούν δημόσιες συμβάσεις ... οι οποίες από τη φύση τους συνεπάγονται την ... οι κανονιστικές ρυθμίσεις που προσδιορίζουν τις απαιτήσεις της σύμβασης (...) τελούν σε αναγκαία και άρρηκτη διασύνδεση με τις ισχύουσες διατάξεις του εργατικού δικαίου, που κατοχυρώνουν τα δικαιώματα των εργαζομένων. Συνεπώς, δεν μπορεί να νοηθεί ερμηνεία των εν λόγω όρων της διακήρυξης αυτοτελώς και ανεξάρτητα από το πλαίσιο της ισχύουσας εργατικής νομοθεσίας.

18. Επειδή, όπως προκύπτει από τον ηλεκτρονικό φάκελο της υπόθεσης, στην προσφορά της οριστικής αναδόχου, το ... της οικονομικής προσφοράς έχει υπολογιστεί ως ακολούθως: 3160 ώρες ... x 1,25€ = 3934,20€, 976 ώρες ... x 3,74€ = 3645,36€, 488 ώρες ... x 4,98€ = 2430,24€. Βάσει της προσφοράς της αναδόχου λοιπόν, το σύνολο των προσαυξήσεων των αμοιβών του ... ανέρχεται στο ποσό των 10.009,80€ για διάστημα 12 μηνών.

19. Επειδή εντούτοις, κατά τους βάσιμους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, οι ανωτέρω υπολογισμοί του ... υπολείπονται του ελαχίστου νομίμου. Και τούτο διότι δεν έχουν υπολογισθεί ορθώς οι ... Δηλαδή, στον υπολογισμό των ως άνω 488 ωρών ... οι οποίες συνολικά αθροίζονται σε 260 ώρες (...). Τουναντίον, ο νόμιμος τρόπος υπολογισμού του ... θα έπρεπε να περιλαμβάνει 748 (488+260) ώρες ... x 4,98€ = 3725,04€. Κατόπιν δε της ως άνω αναγκαίας αναπροσαρμογής των ωρών, δηλαδή την αφαίρεση των 260 ωρών που εσφαλμένως η οριστική ανάδοχος έχει συμπεριλάβει στις ώρες ... , την προσθήκη αυτών στις ... , καθώς και της διόρθωσης του εσφαλμένου υπολογισμού που έχει εμφοιλοχωρήσει στην προσφορά της οριστικής αναδόχου όσον αφορά το αποτέλεσμα των ωρών ... προκύπτει ότι ο σύμφωνος με το νομοθετικό πλαίσιο υπολογισμός του ... για τις παρεχόμενες υπηρεσίες θα ήταν ο ακόλουθος: 2900 (δηλαδή -260) ώρες ... x 1,25€ = 3625,00€, 976 ώρες ... x 3,74€ = 3650,24€, 748 (δηλαδή +260) ώρες ... x 4,98€ = 3725,04€. Επομένως, κατά τους βάσιμους ως άνω ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, το σύνολο των νομίμων προσαυξήσεων για την ... για το διάστημα των 12 μηνών σύμφωνα με

Αριθμός απόφασης: 823/2025

τις νόμιμες κατώτατες αποδοχές θα έπρεπε να ήταν 11.000,28€, αντί του συνόλου των προσαυξήσεων ύψους 10.009,80€ που προκύπτει βάσει των οικονομικών μεγεθών της προσφοράς σε ετήσια βάση, με αποτέλεσμα η προσφορά της οριστικής αναδόχου να μην συμμορφώνεται με τις αναγκαστικού δικαίου διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας όσον αφορά στο ύψος των κατώτατων νόμιμων αποδοχών, αφού ενόψει των ανωτέρω προκύπτει ότι η προσφορά της είναι κατά 990,48 ευρώ ετησίων χαμηλότερη του κόστους, δηλ. για τους 18 μήνες που θα διαρκέσει η σύμβαση υπολείπεται κατά 1485,72 ευρώ του κόστους ($=990,48/12*18$). Με δεδομένο δε ότι, σύμφωνα με το προπαρατεθέν νομοθετικό πλαίσιο, ... υπολογίζονται βάσει των νομίμων αποδοχών, προκύπτει ότι βάσει των αντικειμενικών δεδομένων της οικονομικής προσφοράς της οριστικής αναδόχου, αυτή δεν συμμορφώνεται με τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας ούτε όσον αφορά στα ως άνω ... (για τις οποίες και μόνο προκύπτει ότι υπολείπεται κατά 4816,89 ευρώ $[(89718,42 + 19329,54 =) 109.047,96 - (85232,70 + 18998,37 =) 104.231,07]$).

20. Επειδή, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, στην εξεταζόμενη υπόθεση συντρέχει ουσιώδης πλημμέλεια της προσφοράς της οριστικής αναδόχου, η οποία συνίσταται στην παραβίαση της ισχύουσας εργατικής νομοθεσίας, λόγω της πρόβλεψης χαμηλότερης της ελάχιστης νόμιμης αμοιβής για την ... (ΔΕφίωαν 110/2022, ΔΕφΚομ. 104/2024). Η συγκεκριμένη πλημμέλεια καθιστά απαράδεκτη την εν λόγω προσφορά και επάγεται την υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να προβεί στην απόρριψη αυτής, χωρίς να καταλείπεται η δυνατότητα «θεραπείας» αυτής μέσω της κλήσης της αναδόχου προς ... διευκρινίσεων κατ' εφαρμογήν του 102 του ν. 4412/2016.

21. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω ο μόνος λόγος της προσφυγής της προσφεύγουσας πρέπει να γίνει δεκτός.

22. Επειδή, κατόπιν της αποδοχής του συγκεκριμένου λόγου, ο οποίος παρέχει αυτοτελές έρεισμα για την απόρριψη της προσφοράς της οριστικής αναδόχου, παρέλκει ως αλυσιτελής η εξέταση του ισχυρισμού περί μαθηματικών αναντιστοιχιών που εντοπίζονται στην οικονομική προσφορά της οριστικής αναδόχου (πρβλ. ΣτΕ ΕΑ 274/2018, 344/2017, 47/2017, 296/2016, 326/2011, 1238, 1132, 420/2010, 750/2007, ΔΕφΠειραιά Ν95/2020 ΔΕφΑθηνών 279/2019, 239/2019, ΔΕφΘεσ. 83/2019 κ.α., πρβλ. και ΑΕΠΠ 818/2018, σκ. 62 και ΑΕΠΠ 839/2018, σκ. 53, 969/2019 σκ. 49, 1360/2020, σκ. 48).

Αριθμός απόφασης: 823/2025

23. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, κατά τα προαναφερόμενα.

24. Επειδή, κατόπιν της προηγούμενης σκέψης πρέπει να επιστραφεί το παράβολο που κατέθεσε η προσφεύγουσα (άρθρο 363 του ν. 4412/2016).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προσφυγή, κατά τα αναφερόμενα ειδικότερα στο σκεπτικό.

Ακυρώνει την υπ' αριθμ. πρωτ. ... απόφαση της αναθέτουσας αρχής κατά το προσβαλλόμενο σκέλος.

Ορίζει την επιστροφή του καταβληθέντος παραβόλου της προσφεύγουσας.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε την 16^η Μαΐου του 2025 και εκδόθηκε την 5^η Ιουνίου 2025 στην Αθήνα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΟΛΗΣ

**ΜΑΡΙΑ ΚΑΤΣΑΡΟΥ
Α.Α. ΚΑΣΣΙΑΝΗ ΙΑΚΩΒΑΚΗ**

